

Metodiskais materiāls par hipotekārā kredītņēmēja aizsardzības nodevas piemērošanu 2024.gadā

Ar grozījumiem 29.02.2024. (treknā slīprakstā)

I. Nodevas objekta noteikšana samaksai valsts budžetā

1. Nodevas objekts ir hipotekārā kredīta portfeļa atlikums, kāds tas bija fiksēts uz 31.10.2023. No nodevas objekta atskaita tikai fiksētās likmes kredītus, ja līgumā norādīts, ka likme ir fiksēta garantēti uz visu kredīta atmaksas periodu, proti, fiksētai likmei ir jābūt noteiktai jau no kredīta izsniegšanas brīža.
2. Nodevas objektā ietilpst arī tādi hipotekārie kredīti, kam ir hipotēka un saņēmējs ir patērētājs, bet kredīts ņemts ceļojumam, studijām, veselībai, komercdarbībai utt. (jebkurš mērķis, ja vien kredīta ņēmējs tiek vērtēts kā patērētājs un nekustamais īpašums ir kā nodrošinājums hipotēkas veidā). Nav nozīmes, vai hipotēka ir nodibināta uz zemi, ēku vai citādi (nekustamā īpašuma veids nav būtisks). Hipotēkai jābūt reģistrētai Latvijā. Nav nozīmes, vai patērētājs ir Latvijas pilsonis vai rezidents, vai nerezidents.
3. Kredītlīnija ar hipotēkas nodrošinājumu arī tiek iekļauta nodevas objektā.
4. Nodevas objektā ietilpst arī kredīti, kas pārsniedz 250 000 *euro*.
5. Nodevas objektā ietilpst arī kredīti citās valūtās, kuriem nepiemēro EURIBOR bāzes likmi. Lai aprēķinātu nodevu, izmanto Eiropas Centrālās bankas publicēto *euro* atsauces kursu uz 31.10.2023. dienas beigām.
6. Nodevas objektā ietilpst arī "sliktie" kredīti (NPL, FBE, atgūšanā esošie), t.sk., ja līgums par tiem uzteikts (neatkarīgi no tā, vai pēc līguma uzteikšanas tiek piemēroti tikai likumiskie procenti, jo izņēmums attiecas tikai uz kredītiem, kas jau sākotnēji izsniegti ar fiksētu procentu likmi), jo/ja tos tāpat ieskaita portfeļa atlikumā uz 31.10.2023.
7. Ja nodrošinājums ir pārdots, nav vairs nostiprināta hipotēka (hipotēka dzēsta līdz 31.10.2023), kredīts nav nodevas objektā, ja. Ja hipotēka tiek dzēsta pēc 31.10.2023., kredīta atlikums ir nodevas objektā, ja tas bija izsniegts uz 31.10.2023.
8. Nodevas objektā ietilpst arī kredīti, kad iestājusies mantošana vai maksātnespēja, tostarp 2024.gada laikā.
9. Nodevas objektā ir iekļautas arī noslēgtās vienošanās par parāda atmaksu, tostarp tādas, kas noslēgtas pēc tiesas sprieduma, un kurās piemēro likumiskos procentus.
10. Nodevas objektu neietekmē portfeļa amortizācija (atmaksa, t.sk. pirms termiņa) vai pārdošana.
11. Līdz 31.10.2023. piešķirtie, bet līdz šim datumam neizmaksātie kredīti nav iekļauti nodevas objektā.
12. Kredīta atlikumu uz 31.10.2023 nosaka neatmaksātās pamatsummas apmērā, kāds ir norādīts kredīta ņēmējam un Kredītu reģistram, nevis pēc SFPS Nr.9.

13. Patērētāja jēdzienu izprot tā, ka banka administrē šo kredītu kā patērētājam izsniegtu kredītu, ievērojot Latvijas Bankas Kredītriska pārvaldīšanas noteikumus Nr.265.¹
14. Ceturkšņa deklarācijas tiek faktiski izmantotas tikai datu labošanai. Visa bāzes informācija būs iekļauta pirmajā deklarācijā. Ceturkšņa deklarācijas jāsniedz VID katru ceturksni, arī gadījumā, ja tās ir identiskas.

II. Kompensācijas aprēķina kārtība informācijas nodošanai VID un izmaksai kredīta ņēmējam

1. Kompensāciju izmaksā tikai tad, kad procenti tiek maksāti, proti, kredīta ņēmējs tos samaksā, neatkarīgi no tā, vai ir samaksāta pamatsumma. Kompensācija netiek piemērota, ja kredīta devējs procentu maksājumu saņem piespiedu izpildes lietā uz tiesas nolēmuma pamata. Ja procentu maksājumus veic nepilnā apmērā, kompensāciju rēķina no faktiski samaksātā. **Procentus uzskata par samaksātiem arī tad, ja tos kapitalizē. Ja maksa par rezervētu naudu (nauda nav izmaksāta, bet izmaksās nākotnē vienā vai vairākās daļās, ja izpildīsies nosacījumi) ir izteikta procentos, par tiem kompensācija netiek izmaksāta, jo rezervētā summa neveido kredīta atlikumu (nav izsniegts, nav lietošanas procentu).**
2. Nosakot kompensācijas apmēru kredīta ņēmējam, uz ikmēneša bāzes tiek aprēķinātas 2 starpsummas – 30% apmērs no faktiski veiktā procentu maksājuma un 2 procentpunktu sliekšnis.
3. Ja kredīta kopējā likme pārsniedz 6,67%, tad 2 procentpunktu ierobežojuma dēļ kredīta ņēmējam netiks izmaksāti visi pilni 30% no samaksātajiem procentiem, bet izmaksās mazāko no abām summām, kā turpmāk tekstā norādīts attiecīgajos piemēros.
4. Patērētāju tiesību aizsardzības likumā (turpmāk – Likums) noteikto 2 procentpunktu papildu kritēriju praktiski aprēķina, par pamatu ņemot ikmēneša aprēķināto procentu maksājumu pēc grafika (neatkarīgi no datuma, kad faktiski veikts maksājums), dalot ar faktiski pielietoto procentu likmi un tad reizinot ar 2.
5. Ja vienā mēnesī tiek maksāts par cita mēneša procentu maksājuma parādiem papildus kārtējiem mēneša procentu maksājumiem, tad kompensācijas apmēram piemēro 2 procentpunktu ierobežojumu, kā turpmāk norādīts piemēros. Piemēram, ja kredīta ņēmējs mēnesī veic vairāku mēnešu maksājumus (piemēram, janvārī arī par decembra kavējumu) un turpina veikt maksājumus par janvāri, februāri un martu), tad 2 procentpunktu ierobežojuma piemērošanas rezultātā kompensācija nepārsniedz 2 procentus no pamatsummas pēc grafika mēnesī.
6. Ja samaksa kredīta devēja kontā tiek saņemta novēloti, tas ir, jau nākamā mēneša sākumā, tad kompensācijas apmēram piemēro 2 procentpunktu ierobežojumu atbilstoši 2 procentpunktu ierobežojumam nākamajā mēnesī, kā turpmāk norādīts piemēros.
7. Ja kredīta ņēmējs vienā ceturksnī procentu maksājumus nav veicis, bet nākamajā ceturksnī samaksā iepriekšējā ceturkšņa parādu, bet nesamaksā kārtējā ceturkšņa maksājumus, kompensācija par kārtējo ceturksni kredīta ņēmējam pienākas, jo maksājums par procentiem vispār ceturksnī ir veikts.

¹ PTAL 1.panta trešās daļas izpratnē patērētājs ir definēts kā fiziskā persona, kas izsaka vēlēšanos iegādāties, iegādājas vai varētu iegādāties vai izmantot precī, pakalpojumu, digitālo saturu vai digitālo pakalpojumu nolūkam, kurš nav saistīts ar tās saimniecisko vai profesionālo darbību. Latvijas Bankas Kredītriska pārvaldīšanas noteikumos patērētāja jēdziens tiek tulkots plašāk nekā PTAL 1.panta trešās daļas izpratnē, proti, Kredītriska pārvaldīšanas noteikumos tiek izdalīts gan patērētājs, gan tāda fiziskā persona, kura aizņemas tādas saimnieciskās darbības veikšanai, kas izriet no darbībām ar nekustamo īpašumu (5.2.3. sadaļa). Attiecīgi, ja kredīts ņemts saimnieciskajai darbībai, kas nav saistīta ar NĪ darbībām, saskaņā ar PTAL nav uzskatāmi par patērētājiem. Savukārt, LB Kredītriska pārvaldības noteikumi kopumā nosaka, ka Kredītiestādes pašas nedefinē iekšējo segmentāciju kredīta riska pārvaldīšanai un administrēšanai. Attiecīgi, ja banka privātpersonu kredītu pārvalda un administrē atbilstoši privātpersonu segmenta prasībām ar privātpersonām atbilstošu riska pārvaldības modeli (riskā profila monitorings, uzkrājumi utt.), tad kredīta devējs būtu tiesīgs uzskatīt šādus aizdevumus kā "patērētājiem izsniegtus kredītus", neatkarīgi no tā, kādam tieši mērķim kredīts izsniegts (piemēram, kapitāla daļu iegādei, komercīpašuma iegādei, utt.) vai arī tad, ja (vēsturiskajiem līgumiem, kas izsniegti pirms AnaCredit noteikumu ieviešanas, mērķis nav precīzi identificējams un uz LBKR tiek ziņots ar klasifikācijas kodu 110 - "Citi mērķi".

8. Ja procentu likmju izmaiņu dēļ viena mēneša ietvaros viena maksājuma apmēra noteikšanai izmanto vairākas procentu likmes, tad aprēķinu kompensācijai veic uz dienas bāzes (nevis maksājuma, kas jāveic vienu reizi mēnesī, bāzes).

Piemērs:

Tekošā ceturkšņa ikmēneša procenta maksājums pēc grafika ir mainīgs: Janvārī 100 EUR, Februārī 97 EUR un Martā 95 EUR, pielietotā likme mainās starp kārtējiem maksājumiem: Janvārī ir 7% visam maksājumam, Februārī pielietotā likme 7% ir 10 kalendārās dienas un pielietotā likme 6.5% ir 19 kalendārās dienas, Martā pielietotā likme ir 6.5% visam maksājumam.

Mēnesis	2% sliekšnis	30% no samaksātajiem %
Janvāris	$100:7*2=28.57$ EUR	$100*30%=30$ EUR
Februāris	Likme mainās no 7% uz 6.5% Pirmās 10 dienas: $97:29*10:7*2=9.56$ Atlikušās 19 dienas: $97:29*19:6.5*2=19.55$ Kopā februārī: 29.11 EUR	$97*30%=29.10$ EUR
Marts	$95:6.5*2=29.23$ EUR	$95*30%=28.50$ EUR
KOPĀ	86,91 EUR	< 87.60 EUR

Rezultātā kredīta ņēmējs kā kompensāciju par šo ceturksni varēs atgūt 86.91 euro.

Piebilde: Šajā piemērā procentu maksājums attēlots, neņemot vērā neatmaksātās pamatsummas samazinājumu nolūkā uzskatāmāk parādīt kompensācijas aprēķina specifiku.

9. Kompensācija aptver ~~42~~ kredīta procentu maksājumus ~~gadā 2024.gadā~~, un kompensāciju nosaka pēc naudas plūsmas (piemēram, 2024.gada janvārī tiek veikts procentu maksājums par decembri, un to aptver kompensācija, bet 2025.gada janvārī samaksātos procentus par 2024.gada decembri – kompensācija neaptver, jo 2024.gadā decembrī būs veikti maksājumi par novembri, par ko tiks saņemta kompensācija 2025.gada janvārī). **Ja maksājums darba dienu un brīvdienu dēļ maksājumu sistēmu darbības dēļ notika nākamajā gadā vai ceturksnī, maksājumus vērtē pēc grafika.**
10. Nākamajā ceturksnī, lai noteiktu kompensācijas apmēru, tiek sasummētas iepriekšējā ceturkšņa ikmēneša aprēķinātās starpsummas, tiek salīdzinātas ceturkšņa kopējās summas (30% no ceturksnī samaksātajiem procentu maksājumiem un 2 procentpunktu sliekšnis) un izmaksāta mazākā no divām summām.

Piemērs 1:

Tekošā ceturkšņa ikmēneša procenta maksājums ir 100 EUR, pielietotā likme visos mēnešos ir 7%:

Mēnesis	2% sliekšnis	30% no samaksātajiem %
Janvāris	$100:7*2=28.57$ EUR	$100*30%=30$ EUR
Februāris	$100:7*2=28.57$ EUR	$100*30%=30$ EUR
Marts	$100:7*2=28.57$ EUR	$100*30%=30$ EUR
KOPĀ	85,71 EUR	< 90 EUR

Rezultātā kredīta ņēmējs kā kompensāciju par šo ceturksni varēs atgūt 85,71 euro.

Piebilde: Šajā piemērā procentu maksājums attēlots, neņemot vērā neatmaksātās pamatsummas samazinājumu nolūkā uzskatāmāk parādīt kompensācijas aprēķina specifiku.

Piemērs 2:

Tekošā ceturkšņa ikmēneša procenta maksājums ir 100 EUR, pielietotā likme visos mēnešos ir 6%:

Mēnesis	2% sliekšnis		30% no samaksātajiem %
Janvāris	$100:6*2=33,33$ EUR		$100*30%=30$ EUR
Februāris	$100:6*2=33,33$ EUR		$100*30%=30$ EUR
Marts	$100:6*2=33,33$ EUR		$100*30%=30$ EUR
KOPĀ	99.99 EUR	>	90 EUR

Rezultātā kredīta ņēmējs kā kompensāciju par šo ceturksni varēs atgūt 90 euro.

Piebilde: Šajā piemērā procentu maksājums attēlots, neņemot vērā neatmaksātās pamatsummas samazinājumu nolūkā uzskatāmāk parādīt kompensācijas aprēķina specifiku.

Piemērs 3:

Gadījumos, kad kredīta ņēmējs viena mēneša laikā veic iepriekš kavētu procentu maksājumus par vairākiem mēnešiem.

Tekošā ceturkšņa ikmēneša procenta maksājums pēc grafika ir 100 EUR, pielietotā likme visos mēnešos ir 7%, bet kredīta ņēmējs janvārī samaksā arī 200 EUR iepriekš kavētos procentu maksājumus:

Mēnesis	2% sliekšnis		30% no samaksātajiem %
Janvāris	$100:7*2=28.57$ EUR		$300*30%=90$ EUR
Februāris	$100:7*2=28.57$ EUR		$100*30%=30$ EUR
Marts	$100:7*2=28.57$ EUR		$100*30%=30$ EUR
KOPĀ	85,71 EUR	<	150 EUR

Rezultātā kredīta ņēmējs kā kompensāciju par šo ceturksni varēs atgūt 85.71 euro.

Piebilde: Šajā piemērā procentu maksājums attēlots, neņemot vērā neatmaksātās pamatsummas samazinājumu nolūkā uzskatāmāk parādīt kompensācijas aprēķina specifiku.

Piemērs 4:

Gadījumos, kad kredīta ņēmējs viena mēneša laikā veic iepriekš kavētu procentu maksājumus par vairākiem mēnešiem.

Janvārī, Februārī un Martā maksājums pēc grafika ir 100 EUR, pielietotā likme ir 4,8%, bet kredīta ņēmējs Janvārī samaksā 200 EUR (t.sk. 100 EUR iepriekš kavētos procentu maksājumus):

Mēnesis	2% sliekšnis		30% no samaksātajiem %
Janvāris	$100:4,8*2=41,67$ EUR		$200*30%=60$ EUR
Februāris	$100:4,8*2=41,67$ EUR		$100*30%=30$ EUR
Marts	$100:4,8*2=41,67$ EUR		$100*30%=30$ EUR
KOPĀ	125,01 EUR	>	120 EUR

Rezultātā kredīta ņēmējs kā kompensāciju par šo ceturksni varēs atgūt 120 euro.

Piebilde: Šajā piemērā procentu maksājums attēlots, neņemot vērā neatmaksātās pamatsummas samazinājumu nolūkā uzskatāmāk parādīt kompensācijas aprēķina specifiku.

Piemērs 5:

Gadījumos, kad kredīta ņēmējs viena mēneša laikā veic iepriekš kavētu procentu maksājumus par vairākiem mēnešiem.

Janvārī, Februārī un Martā maksājums pēc grafika ir 100 EUR, pielietotā likme ir 4,8%, bet kredīta ņēmējs Janvārī un Februārī neveic % maksājumus, Martā samaksā 300 EUR (t.sk. 200 EUR iepriekš kavētos procentu maksājumus par Janvāri un Februāri):

Mēnesis	2% sliekšnis		30% no samaksātajiem %
Janvāris	$100:4,8*2=41,67$ EUR		0
Februāris	$100:4,8*2=41,67$ EUR		0
Marts	$100:4,8*2=41,67$ EUR		$300*30%=90$ EUR
KOPĀ	125,01 EUR	>	90 EUR

Rezultātā kredīta ņēmējs kā kompensāciju par šo ceturksni varēs atgūt 90 euro.

Piebilde: Šajā piemērā procentu maksājums attēlots, neņemot vērā neatmaksātās pamatsummas samazinājumu nolūkā uzskatāmāk parādīt kompensācijas aprēķina specifiku.

Piemērs 6:

Piemērs, kur kopējā gada procentu likme ir **zem** 6.667%

Neatmaksātā kredīta summa uz ceturksņa sākumu	50 000
Atlikušie mēneši līdz līguma beigām	240
Kopējā gada procentu likme (%)	5.700
Bāzes likme - 6 mēnešu EURIBOR (%)	3.900
Pievienotā likme (%)	1.800
Kopējais ikmēneša maksājums	349.62

Kredīta atmaksas grafiks 1.ceturksnim

Maksāšanas datums grafikā	Dienu skaits mēnesī	Sākuma atlikums	Pamatsummas maksājums	Procentu maksājums	Kopējais ikmēneša maksājums
10.01.2024	31	50 000.00	107.57	242.05	349.62
10.02.2024	31	49 892.43	108.09	241.53	349.62
10.03.2024	29	49 784.34	124.16	225.46	349.62
Kopā 1.ceturksnī			339.82	709.04	1 048.86

Kompensācijas aprēķins 1.ceturksnim

30% no veiktajiem procentu maksājumiem	2 procentpunktu ierobežojums
72.62	84.93
72.46	84.75
67.64	79.11
212.72	248.79

Piebilde: Šajā piemērā procentu maksājums attēlots, ņemot vērā neatmaksātās pamatsummas samazinājumu

Piemērs 7:

Piemērs, kur kopējā gada procentu likme ir **virs** 6.667%

Neatmaksātā kredīta summa uz ceturkšņa sākumu	50 000
Atlikušie mēneši līdz līguma beigām	240
Kopējā gada procentu likme (%)	7.400
Bāzes likme - 6 mēnešu EURIBOR (%)	3.900
Pievienotā likme (%)	3.500
Kopējais ikmēneša maksājums	399.74

Kredīta atmaksas grafiks 1.ceturksnim

Maksāšanas datums grafikā	Dienų skaits mēnesī	Sākuma atlikums	Pamatsummas maksājums	Procentu maksājums	Kopējais ikmēneša maksājums
10.01.2024	31	50 000.00	85.49	314.25	399.74
10.02.2024	31	49 914.51	86.03	313.71	399.74
10.03.2024	29	49 828.48	106.78	292.96	399.74
Kopā 1.ceturksni			278.30	920.92	1199.22

Kompensācijas aprēķins 1.ceturksnim

30% no veiktajiem procentu maksājumiem	2 procentpunktu ierobežojums
94.28	84.93
94.11	84.79
87.89	79.18
276.28	248.90

Piebilde: Šajā piemērā procentu maksājums attēlots, ņemot vērā neatmaksātās pamatsummas samazinājumu

11. Kompensācijas apmērs tiek aprēķināts un izmaksāts *euro* valūtā. Kompensācijas apmēru, kas aprēķināts ārvalstu valūtā izsniegtiem kredītiem, pārrēķina *euro* saskaņā ar Eiropas Centrālās bankas publicēto *euro* atsaucē kursu, kas ir spēkā pārskata ceturkšņa pēdējās dienas beigās (ja attiecīgajā dienā šis kurss netiek publicēts, izmantojams pēdējais pirms attiecīgās dienas publicētais kurss).
12. Likumā noteikto 250 000 *euro* sliekšni aprēķina katram līgumam atsevišķi, neatkarīgi no tā, vai ir vairāki līgumi pie viena vai vairākiem kredīta devējiem. Piemēram, ja kredītaņēmējam vienā bankā ir 125 000 *euro* un 150 000 *euro* atlikuma līgumi, tad kredītaņēmējs kvalificējas kompensācijai minētā sliekšņa dēļ. Piemēram, ja kredītaņēmējam ir piešķirts un izmaksāts kredīts 200 000 *euro* un kredītaņēmējam vēl nav izmaksāts papildus aizņēmums (piemēram, remontam), 60 000 *euro*, tad kredītaņēmējs nekvalificējas kompensācijai tikai pēc papildus aizdevuma izmaksas.
13. Ja kredīta atlikums uz 31.10.2023. pārsniedz 250 000 *euro*, bet 2024.gadā samazinās zem minētā sliekšņa, tad ar nākamo maksājumu pēc grafika kredītaņēmējs kvalificējas kompensācijas saņemšanai. Tāpat arī otrādi – ja kredīta neatmaksātā pamatsumma pieaug (piemēram, izsniedz papildu aizdevuma daļu), ar nākamo maksājumu pēc grafika kredītaņēmējs vairs kompensācijai nekvalificējas.
14. Citās valūtās izsniegtiem kredītiem Likumā noteikto 250 000 *euro* sliekšni nosaka, izmantojot Eiropas Centrālās bankas publicēto *euro* atsaucē kursu, kas ir spēkā dienā, kas grafikā paredzēta kārtējā maksājuma veikšanai, neatkarīgi no tā, kurā datumā maksājums faktiski ir veikts (pie nosacījuma, ka procenti tiek samaksāti). Ja attiecīgajā dienā šis kurss netiek publicēts, izmantojams pēdējais pirms attiecīgās dienas publicētais kurss.
15. Ja kredīta devējs kredītaņēmējam procentu likmi samazinājis, piemēram, 2023.gadā, vai noteicis kādas īpašas atlaides (piemēram, ka bankas pievienotā likme ir 0% uz kādu laiku), tad 30% un 2 procentpunktus rēķina no samazinātās likmes (likmes, kuru izmanto 2024.gadā procentu samaksai).
16. Ja pēc 31.10.2023. ir noslēgts kredīta līguma pārjaunojums, kompensācija jaunajam kredītaņēmējam (saistību pārņēmējam) pienākas pēc pārjaunošanas, ja persona ir patērētājs. Tiek izmantots kritērijs, ka kredīts izsniegts līdz 31.10.2023., un pēc tam pārņemtas saistības, neregistrējot jaunu hipotēku, bet objektīvu apstākļu dēļ ir cits kredītaņēmējs (piemēram, mantojums, šķiršanās). Ja kredītaņēmējam piešķirts jauns kredīts pēc 31.10.2023., tad kompensāciju nepiemēro (tai skaitā, kad izbeidz kredīta līgumu pie viena kredīta devēja (t.s. kredīta devēja maiņa), tad pie cita kredīta devēja kompensācija netiek piemērota).

17. Kompensāciju izmaksā par jebkuru kredītu, kam ir mainīgā procentu likme vai nav fiksēta procentu likme uz visu līguma periodu saskaņā ar līguma tekstu, neatkarīgi no tā, vai kredīts saistīts ar mājokli. Noteicošais kritērijs – ir hipotēka un kredīta ņēmējs ir patērētājs, turklāt ievērots Likumā noteiktais sliekšnis.
18. Ja kredīta ņēmēja līguma saistības vairs nenodrošina hipotēka, bet uz **vai līdz** 31.10.2023. hipotēka bija spēkā, un kredīta ņēmējs turpina maksāt parādu (piemēram, maksājot tikai likumiskos procentus pēc fiksētas procentu likmes **saskaņā ar vienošanos** vai pildot saistību dzēšanas plānu), kas palicis pēc līguma uzteikšanas no kredīta devēja puses, tad kompensāciju neizmaksā, jo kredīts vairs nav nodrošināts ar hipotēku **un tādēļ neizpildās Likuma 8.⁴ panta desmitās daļas priekšnoteikums**.
19. Kompensācija neattiecas uz samaksājamiem nokavējuma procentiem vai līgumsodu. Ja kompensācija ir ieskaitīta kredīta ņēmēja kontā, kredīta devējs to var izmantot ar kredītu saistīto maksājumu norakstīšanai no konta (piemēram, kārtējais maksājums, nokavējuma procenti).
20. Kredīta devējs kredīta ņēmējam kompensācijas izmaksai VID norāda to pašu kredīta ņēmēja kontu, kurš norādīts kredīta devējam kā konts, no kura veic kredīta atmaksu.
21. Līdzaiņņēmēju gadījumā kredīta devējs kompensācijas izmaksai var norādīt to kontu, ko kredīta atmaksai uzskata par galveno kontu jeb kredīta apkalpojošo kontu (konts, no kura parasti/faktiski tiek veikta kredīta atmaksa). Kredīta devējs neiejaucas līdzaiņņēmēju savstarpējās attiecībās.
22. Ja kredīta ņēmēja vietā kādu maksājumu veic trešā persona (piemēram, radnieks, laulātais, partneris, draugs), tad kompensāciju tāpat **izmaksā kredīta ņēmējam** uz viņa kontu, nevis tam, kas veicis maksājumu (Likums nosaka, ka samaksu veic tikai uz kredīta ņēmēja kontu). Citas personas kontu kompensācijas saņemšanai kredīta devējs VID nenorādīs arī tad, ja šī cita persona veikusi iemaksu kredīta ņēmēja kontā.
23. Kredīta devējs VID nenorāda citu kontu kompensācijas saņemšanai pat tad, ja kredīta ņēmējs specifiski lūdz naudu pārskaitīt citām personām (kreditoriem, draugiem, radiem), ņemot vērā to, ka kompensācijas saņēmējs ir pats kredīta ņēmējs.
24. Galvotājam vai ķīlas devējam, kas nav aizņēmējs, ņemot vērā, ka ar šīm personām kredīta devējam ir līgumiskas attiecības, kompensācijas saņemšanai VID var norādīt galvotāja vai ķīlas devēja kontu, ja attiecīgā persona veikusi maksājumu kredīta ņēmēja vietā – galvotājam, kad iestājies pienākums maksāt vai tas vienojies ar kredīta devēju, ka, nolūkā pasargāt sevi no parāda piedziņas, veic samaksu kredīta ņēmēja vietā, bet ķīlas devējam – kad tas vienojies ar kredīta devēju, ka, nolūkā pasargāt ķīlu no pārdošanas, veic samaksu kredīta ņēmēja vietā.
25. Mantojuma gadījumā, ja persona, kas veic kredīta atmaksu mantojamajam kredītam, vēl nav pārņēmusi kredīta saistības un pie kredīta devēja nav noformējusi šo saistību pārņemšanu, kompensācijas izmaksai norāda mantojuma atstājēja kā kredītņēmēja kontu. **Vienlaikus mantojuma lietās var pastāvēt individuālas situācijas, tostarp mantinieku strīdu rezultātā.²**
26. Ja kredīta ņēmējs veic atmaksu uz bankas tehnisko kontu (kredīta atmaksas kontu), šādam kredītņēmējam kredīta devējs lūdz precizēt informāciju par kontu, kurš norādāms VID kompensācijas izmaksai (tehniskais konts vai cits konts), ja šāda informācija jau nav kredīta devēja rīcībā.
27. Ja kredīta devējam nav informācijas par kredīta ņēmēja kontu (piemēram, iemaksa veikta bezkonta naudas pārdevuma veidā skaidrā naudā), to specifiski atskaitē VID nenorāda, kā arī kredīta ņēmēja

² Piemēram, kredītņēmējs līdz savai nāves dienai kredīta atmaksu veica no speciāla kredīta atmaksas konta (individualizēts risinājums klientiem, kam nav konta pie kredīta devēja), un pēc nāves šajā kontā iemaksas kredīta atmaksai veic kāds no mantiniekiem. Turklāt mantojuma lieta pie notāra ir pabeigta, bet kredīts vēl nav pārņemts (noformēts) uz mantiniekiem iespējamā strīda dēļ. Tādēļ, piemēram, šādā situācijā būtu saprātīgi turpināt atmaksu uz individuālo kredīta atmaksas kontu, jo šādi rīkojās pats mirušais kredītņēmējs (netiek mainīta pieeja). Vienlaikus jāņem vērā, ka šo kontu funkcionalitāte katrā bankā ir atšķirīga, un šis apstāklis arī ir jāņem vērā. Strīdus situāciju mantinieki var atrisināt, vienojoties un panākot citu risinājumu naudas pārskaitīšanai, kad kredīts tiek pārņemts uz konkrēta mantinieka vārda.

datus informācijā VID nenorāda. Kredīta devējs šādā gadījumā informē kredītaņēmēju ierastajos saziņas kanālos, ka viņa rīcībā nav informācijas par kontu. Kontam, no kura veic atmaksu, jābūt kredītaņēmēja paša kontam.

28. Ja kredītaņēmēja konts nav zināms, kredītaņēmējs to kredīta devējam var uzrādīt visa 2024.gada laikā un, piemēram, trešajā ceturksnī saņemt kompensāciju par pirmo un otro ceturksni kopā, bet ar nosacījumu, ka kredītaņēmējs informē par konta numuru 2024.gada laikā, lai izmaksu varētu vēl veikt Likumā paredzētajā termiņā. Šādā gadījumā informācijā VID par kārtējo ceturksni norāda personu un lielāku summu – kopā par visiem ceturkšņiem, kad konts nebija zināms, papildus atzīmes neveicot.
29. Ja kredītaņēmēja konts, uz kuru jāveic kompensācijas izmaksa, nav *euro* valūtā, konvertācijas izmaksas sedz kredītaņēmējs pēc attiecīgās kredītiestādes noteiktā komercursa kompensācijas saņemšanas dienā (kā ikvienu citu maksājumu, ko kredītaņēmējs saņemtu *euro* kontā citā valūtā).
30. Ja kompensācijas maksājums uz kredītaņēmēja kontu nav veicams kā SEPA maksājums, to papildu norāda atskaitē VID, pievienojot cita tipa maksājuma izpildei nepieciešamos rekvizītus.
31. Informāciju, kas saistīta ar nodevas administrēšanu un kompensācijas izmaksu, kredīta devējs glabā vismaz trīs gadus.
32. Ja kredītaņēmējam uz kontu, uz kuru jāveic kompensācijas izmaksa, ir uzlikts apķīlājums piedziņas dēļ, tad kredītaņēmējam ir jāvēršas pie VID vai zvērināta tiesu izpildītāja, lai palielinātu neapliekamo summas daļu (saglabājamo summu).
33. Ja kredītaņēmējam konts ir arestēts vai iesaldēts attiecībā uz visiem ienākošajiem maksājumiem, kredītaņēmējam ir jāsazinās ar aresta uzlicēju.
34. Ja VID konstatē, ka uz kredītaņēmēja kontu maksājumu nav iespējams veikt, VID informē kredīta devēju. Kredīta devējs, ja tam izdevies noskaidrot kredītaņēmēja aktuālo kontu, to norāda nākamā ceturkšņa deklarācijā, attiecīgi pievienojot summu par to ceturksni, par kuru kompensācijas samaksa bija nesekmīga. Kredīta devējs nevar pajauties tikai uz kredītaņēmēja informāciju par to, ka kompensācija nav saņemta, tam ir nepieciešams VID apstiprinājums, ka maksājums nav noticis vai ir bijis kļūdainš.
35. Kredīta devējs, kad noskaidro kredītaņēmēja kontu (parasti, kad viņa konts ir citā kredītiestādē), pajaujas uz viņa sniegto informāciju, norādot, ka atjaunināt informāciju iespējams ne vēlāk kā līdz tā ceturkšņa beigām, par kuru kompensācija tiktu saņemta nākamajā mēnesī.

Pielikumā: Klienta informēšanas veidlapas paraugs uz 1 lapa un iesniegums par kontu (izņēmuma gadījumos, kad nepieciešams).

Metodiskais materiāls izstrādāts nolūkā sniegt ieskatu galvenajos piemērošanas jautājumos par hipotekārā kredītņēmēja aizsardzības nodevu, ņemot vērā pieejamo informāciju par likumdevēja apsvērumiem/mērķiem un izvērsta/skaidrojošas likumprojekta anotācijas neesamību. Materiālam ir ieteikuma raksturs, un tas izmantojams kā labās prakses materiāls. Tas iespēju robežās apkopo dažādu kredīta devēju un kredītaņēmēju atšķirīgās situācijas, par kurām Finanšu nozares asociācijai ir bijis zināms tā sagatavošanas laikā. Katrs gadījums ir risināms individuāli.

Metodiskais materiāls sagatavots Rīgā 2024.gada 22.janvārī.

Kontaktpersona par metodisko materiālu: edgars.pastars@financelatvia.eu.

Par kredīta procentu maksājumu kompensāciju

Sveicināti!

2024. gada 1. janvārī stājās spēkā likums "Grozījumi Patērētāju tiesību aizsardzības likumā" (turpmāk – PTAL), kas paredz atbalsta sniegšanu (kredīta procentu kompensācijas izmaksu) kredīta ņēmējiem 2024. gadā.

Esam aprēķinājuši kompensācijas apmēru Jūsu kredīta līgumam Nr. _____ par 2024. gada 1. ceturksni (janvāris, februāris, marts) un iesnieguši Valsts ieņēmumu dienestam šādu informāciju kompensācijas izmaksai PTAL noteiktajā kārtībā un apmērā:³

Atbalsta saņēmēja ⁴ vārds un uzvārds, personas kods (rezidentam) ⁵ / Cits identifikators (nerezidentam):	_____
Kompensācijas apmērs:	_____ EUR ⁶
Atbalsta saņēmēja konta numurs (uz kuru tiks veikta kompensācijas izmaksa):	_____

Kredīta procentu kompensācijas izmaksu uz norādīto kontu veiks Valsts ieņēmumu dienests līdz 30. aprīlim.

Kompensācija ir aprēķināta, ņemot vērā PTAL noteiktos kritērijus 30% apmērā no ceturksnī samaksātajiem procentu maksājumiem, bet ne vairāk kā 2 procentpunkti no periodam noteiktās kopējās aizņēmuma procentu likmes. PTAL noteikto 2 procentpunktu papildu kritēriju aprēķina, par pamatu ņemot grafikā paredzēto ikmēneša procentu maksājumu, ko daļa ar faktiski piemēroto procentu likmi un rezultātu reizina ar 2.

Kompensācijas apmēra aprēķins par **Līgumu Nr. _____** ir šāds:

- 30% no faktiski samaksātajiem procentu maksājumiem 1. ceturksnī ir _____ EUR
- 2 procentpunktu ierobežojums ceturksnī _____ EUR

Kompensācijas apmērs atbalsta saņemšanai ir mazākā no summām, un Jūsu gadījumā tie ir _____ EUR.

Papildus informāciju par kritērijiem kompensācijas saņemšanai citiem būtiskiem jautājumiem lūdzam skatīt šeit: (saite)⁷.

Lūdzu pievērsiet uzmanību, vai Jūsu dati, kas sniegti Bankai, ir korekti un saskan ar valsts reģistros esošajiem (mainījies vārds, uzvārds, personas kods), lai Valsts ieņēmumu dienests, veicot maksājumu, varētu pārbaudīt Bankas rīcībā esošo personas datu patiesumu. Ja dati nav atjaunoti, no Valsts ieņēmumu dienesta kompensāciju var nesaņemt. Pēc precizēto datu saņemšanas un tālākas nodošanas Valsts ieņēmumu dienestam kompensāciju saņems kopā ar nākamā ceturkšņa maksājumu.

Jūsu Banka

³ Paziņojums klientam izsūtāms starp 5. un 11. datumu.

⁴ Ja divi aizņēmēji, vēstuli nosūta tikai aizņēmējam, kura konta dati tiek nodoti VID.

⁵ Sūtot informāciju klientam, var neatkārtot klienta datus, bet gan tikai norādot "Jūsu datus".

⁶ Lai izmaksātu kompensāciju, konvertācija veikta pēc Eiropas Centrālās bankas publicētā eiro atsauces kursa, kas bija spēkā pārskata ceturkšņa pēdējā darb dienā.

⁷ Saite uz metodisko materiālu FNA tīmekļa vietni tieši vai uz bankas tīmekļa vietni.

Pielikums Nr. 2

(piemēro tikai tiem kredīta ņēmējiem, kam pie kredīta devēja nav konta vai kredīta devējam tas nav zināms)

/ Kredīta devēja rekvizīti /

_____ (iesniedzēja vārds, uzvārds)

Iesniegums

Ievērojot Patērētāju tiesību aizsardzības likuma 8.⁴ pantā noteikto, es, _____, personas kods: _____-_____, vēlos saņemt kredītņēmēja atbalsta kompensāciju par veiktajiem kredīta procentu maksājumiem saskaņā ar kredīta (aizdevuma) līgumu nr. **XXXXXXXX** uz savu norēķinu kontu Nr. **XXXXXXXXXXXX**.

Parakstot šo iesniegumu, es apliecinu, ka manis sniegtā informācija ir patiesa.

Tālākās ailes aizpilda tikai, ja kredīta līgumā ir vairāki aizņēmēji (katrs no aizņēmējiem aizpilda savu aili, liekās ailes jāizdzēš):

Es, _____, personas kods: _____-_____, piekrītu, ka kredītņēmēja atbalsta kompensācijas izmaksa tiek veikta augstāk norādītajai personai uz šajā iesniegumā norādīto kontu.

Es, _____, personas kods: _____-_____, piekrītu, ka kredītņēmēja atbalsta kompensācijas izmaksa tiek veikta augstāk norādītajai personai uz šajā iesniegumā norādīto kontu.

Es, _____, personas kods: _____-_____, piekrītu, ka kredītņēmēja atbalsta kompensācijas izmaksa tiek veikta augstāk norādītajai personai uz šajā iesniegumā norādīto kontu.

Es, _____, personas kods: _____-_____, piekrītu, ka kredītņēmēja atbalsta kompensācijas izmaksa tiek veikta augstāk norādītajai personai uz šajā iesniegumā norādīto kontu.

Es, _____, personas kods: _____-_____, piekrītu, ka kredītņēmēja atbalsta kompensācijas izmaksa tiek veikta augstāk norādītajai personai uz šajā iesniegumā norādīto kontu.

202_.gada ____.

_____/vārds, uzvārds/
_____/vārds, uzvārds/
_____/vārds, uzvārds/
_____/vārds, uzvārds/
_____/vārds, uzvārds/
_____/vārds, uzvārds/